

Analyzing the Effects of IFRS Standard Changes on Bank Balance Sheet Structure and Liquidity Ratios

1. Reza Sotudeh^{ID}: Department of Finance and Accounting, Faculty of Humanities, Meybod University, Meybod, Iran

2. Alireza Hiran^{ID*}: Department of Accounting, Khas.C, Islamic Azad University, Khash, Iran. Email: dr.hiran@iau.ac.ir (Corresponding Author)

3. Abbasali Haghparast^{ID}: Department of Accounting, Zah.C, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

4. Hojat Allah Zerehi^{ID}: Department of Accounting, Zah.C, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Article history

Received: 23 September 2025

Revised: 24 January 2026

Accepted: 31 January 2026

Initial Publish: 24 February 2026

Final Publish: 23 September 2026

Abstract:

This study aims to analyze the effects of changes in International Financial Reporting Standards (IFRS), particularly IFRS 9, IFRS 15, and IFRS 16, on the balance sheet structure and liquidity ratios of Iranian banks during the IFRS adoption period. The research is applied in nature and employs an ex post facto design. The statistical population consisted of all banks listed on the Tehran Stock Exchange between 2013 and 2023. Fifteen banks with audited and IFRS-compliant financial statements were purposively selected. Data were collected from official financial reports and the Securities and Exchange Organization database. Dependent variables included balance sheet structure and liquidity ratios (current, quick, and cash ratios), while IFRS adoption served as the independent variable. Panel data regression models were estimated using the Limer and Hausman tests through EViews and Stata software. The results indicated that IFRS adoption had a positive and significant effect on both the balance sheet structure and liquidity indicators of banks. The estimated coefficients for IFRS were positive and significant across all models (ranging from 0.047 to 0.108, with p-values < 0.05). IFRS implementation led to an increase in equity proportion, improvements in current and quick ratios, and higher levels of cash holdings. The R² values ranged between 0.52 and 0.61, reflecting strong explanatory power for the models. The adoption of IFRS standards in the Iranian banking system has enhanced financial transparency, strengthened balance sheet structures, and improved liquidity positions. These findings underscore the necessity of full IFRS alignment for ensuring financial stability and investor confidence.

Keywords: IFRS standards, bank balance sheet, liquidity ratios, IFRS 9, IFRS 15, IFRS 16

Citation: Sotudeh, R., Hiran, A., Haghparast, A., & Zerehi, H. A. (2026). Analyzing the Effects of IFRS Standard Changes on Bank Balance Sheet Structure and Liquidity Ratios. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 4(3), 1-17.

Copyright: © 2026 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract**Introduction**

In the last two decades, the adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS) has represented one of the most transformative steps in global accounting practices, particularly in the banking sector. IFRS aims to enhance transparency, comparability, and reliability of financial information across borders (Al-Hawatmeh et al., 2025). For banks, which deal with complex financial instruments, derivatives, long-term leases, and multi-phase revenue contracts, the implementation of IFRS has profound implications for balance sheet structure, liquidity ratios, and overall financial performance (Goncharov et al., 2025).

The transition to IFRS 9, which replaced the incurred loss model with the expected credit loss (ECL) approach, fundamentally changed the way banks recognize credit impairments and measure risk. This shift required financial institutions to estimate credit losses prospectively rather than retrospectively, leading to more conservative provisioning and greater recognition of credit risk (Idris et al., 2025). Empirical evidence across various jurisdictions indicates that while IFRS 9 increased short-term earnings volatility, it enhanced transparency and long-term financial stability by encouraging early recognition of risk exposures (Dib & Feghali, 2021; Juszczak et al., 2023).

Simultaneously, IFRS 15, focused on revenue from contracts with customers, redefined the timing and measurement of revenue recognition by emphasizing the “transfer of control” principle instead of the “realization” principle (Chen, 2024). This reorientation has altered income structures and improved earnings quality across industries, including banking, by preventing premature recognition of revenues (Azhar, 2022). Studies conducted in Jordan and Cambodia found that IFRS 15 adoption led to smoother revenue flows and reduced income manipulation (Al-Hawatmeh et al., 2025; Salman, 2022).

Further, IFRS 16, which transformed the accounting treatment of lease agreements, shifted most off-balance sheet lease obligations onto the balance sheet (Dameski & Trajkovska, 2025). This led to an increase in both reported assets and liabilities, reshaping balance sheet structures and influencing liquidity ratios (Levanti, 2022). In the banking sector, these changes have been particularly significant since many financial institutions operate with extensive leasing arrangements for branches, ATMs, and IT infrastructures (Çollaku et al., 2021).

Despite these advancements, implementing IFRS has posed challenges in emerging economies, including Iran, due to differences in institutional frameworks, limited technical capacity, and inconsistencies in enforcement mechanisms (Dameski & Trajkovska, 2025; Wyk & Coetsee, 2020). However, evidence from other developing economies such as Vietnam and Indonesia suggests that adopting IFRS enhances liquidity management, increases investor confidence, and strengthens governance systems (Agustian et al., 2023; Hien, 2022).

Conceptually, IFRS adoption fosters a more conservative accounting culture. IFRS 9 enforces early recognition of potential losses, IFRS 15 ensures fair representation of revenue streams, and IFRS 16 promotes a realistic depiction of financial commitments (Ismail & Khalid, 2024; Musiiets et al., 2024). Collectively, these standards reduce information asymmetry and create stronger alignment between financial reporting and economic reality (Duuren & Hoeven, 2022; Neilson et al., 2024). Consequently, the banking sector is expected to experience increased stability, better liquidity positions, and more credible balance sheets under IFRS compliance (Gs et al., 2022; Vasilyeva, 2021).

Empirical studies across different contexts reinforce these theoretical expectations. For instance, the application of IFRS 9 and 15 in Indonesia and Malaysia improved banks’ capital adequacy and liquidity ratios by enhancing disclosure quality and

encouraging a shift toward low-risk assets (Agustian et al., 2023; Widyatini & Sasmita, 2021). Similarly, research in Poland and Lebanon showed that post-IFRS implementation, banks demonstrated higher transparency in financial reporting and greater investor trust (Dib & Feghali, 2021; Szyszka, 2024). These findings underscore the crucial role of IFRS as a global harmonization tool that shapes not only reporting practices but also banks' strategic financial management decisions (Brink & Steenkamp, 2023).

In this context, the Iranian banking system, which has recently begun aligning with IFRS, presents a compelling case for examining the tangible impacts of these standards on its financial health. The introduction of IFRS standards is expected to transform how Iranian banks assess their liquidity positions, recognize revenues, and manage their balance sheet exposures. Therefore, this study aims to analyze the effects of IFRS standard changes—particularly IFRS 9, IFRS 15, and IFRS 16—on the balance sheet structure and liquidity ratios of Iranian banks over the period of mandatory IFRS adoption.

Methods and Materials

This study employed an applied, ex post facto design using a quantitative analytical approach. The population included all Iranian banks listed on the Tehran Stock Exchange between 2013 and 2023, covering both the pre- and post-IFRS adoption phases. Banks with complete, audited financial statements consistent with IFRS reporting were selected purposively, resulting in a sample of 15 banks.

Data were collected from official financial statements, auditors' reports, and the Securities and Exchange Organization's database. Key variables included balance sheet structure indicators (capital-to-assets ratio, deposits-to-liabilities ratio, and loans-to-assets ratio) and liquidity ratios (current, quick, and cash ratios). The main independent variable was IFRS adoption, represented by a dummy variable (0 for pre-IFRS years and 1 for post-IFRS years), while control variables included bank size (log of total assets), return on assets (ROA), and capital adequacy ratio.

Panel data regression analysis was applied using generalized least squares (GLS). Diagnostic tests such as the Limer F-test and Hausman test determined the suitability of fixed or random effects models for each hypothesis. The models were estimated separately for each dependent variable, and all analyses were conducted using EViews and Stata software.

Findings

The descriptive analysis revealed significant variation across banks in both balance sheet structure and liquidity indicators. The average current ratio stood at 1.15, quick ratio at 0.87, and cash ratio at 0.36, reflecting moderate liquidity levels. The mean ROA was 3.8 percent, while the average capital adequacy ratio was 12.4 percent.

Regression results indicated that IFRS adoption had a statistically significant and positive effect on all examined financial indicators. Specifically, in the first model, IFRS showed a positive and significant coefficient ($\beta = 0.062$, $p < 0.01$) with the balance sheet structure index, implying that post-IFRS, banks increased their equity share relative to total assets. The model explained 61.2% of the variance, suggesting strong explanatory power.

In the second model, IFRS had a positive effect on the current ratio ($\beta = 0.108$, $p < 0.05$), confirming an improvement in banks' ability to meet short-term obligations. The results also revealed that larger banks tended to have lower current ratios due to higher short-term liabilities.

For the quick ratio, IFRS adoption exhibited a significant positive relationship ($\beta = 0.085$, $p < 0.01$), indicating that banks restructured their asset composition toward more liquid holdings. Similarly, the capital adequacy and profitability variables were positively related to liquidity performance.

Finally, in the cash ratio model, IFRS had a positive and significant coefficient ($\beta = 0.047$, $p < 0.05$). This implies that banks increased their holdings of cash and reserves after IFRS adoption, leading to a more conservative liquidity management policy. The R^2 of 0.52 confirmed the robustness of the model.

Across all models, the Durbin–Watson statistics ranged between 1.9 and 2.1, confirming the absence of autocorrelation, while VIF values were below 2.5, indicating no multicollinearity. Collectively, these findings support the conclusion that IFRS adoption substantially improved both structural balance and liquidity soundness in Iranian banks.

Discussion and Conclusion

The results of this study align with a growing body of international evidence showing that IFRS implementation positively influences financial reporting quality, liquidity management, and capital structure in the banking industry. The significant improvement in balance sheet structure following IFRS adoption demonstrates that banks became more cautious and transparent in asset classification and provisioning. The results confirm prior findings that IFRS 9 encourages a forward-looking approach to risk assessment and strengthens capital adequacy through the recognition of expected credit losses ([Idris et al., 2025](#); [Musiiets et al., 2024](#)).

The positive association between IFRS and liquidity ratios (current, quick, and cash) indicates that banks have shifted their strategies toward maintaining higher-quality, liquid assets. This supports the conclusions of studies conducted in Jordan, Vietnam, and Indonesia, which found that IFRS 15 and IFRS 9 improved liquidity creation and earnings stability ([Agustian et al., 2023](#); [Al-Hawatmeh et al., 2025](#); [Hien, 2022](#)). Moreover, IFRS 16's treatment of lease liabilities has made off-balance sheet commitments more visible, leading to a more accurate depiction of financial obligations and improved investor confidence ([Dameski & Trajkovska, 2025](#); [Levanti, 2022](#)).

The findings also suggest that Iranian banks, after adopting IFRS, experienced an improvement in liquidity governance similar to banks in other emerging markets. The alignment of these results with prior studies from Kosovo, Poland, and Lebanon indicates that IFRS adoption harmonizes financial behavior across jurisdictions by promoting comparability and accountability ([Çollaku et al., 2021](#); [Dib & Feghali, 2021](#); [Juszczak et al., 2023](#)). As IFRS enforces stricter disclosure and valuation rules, it reduces information asymmetry between financial institutions and stakeholders, which, in turn, enhances transparency and stability ([Duuren & Hoeven, 2022](#); [Neilson et al., 2024](#)).

Overall, the study provides empirical support for the view that IFRS serves as a critical policy instrument for improving financial resilience in the banking sector. Through enhanced disclosure, early risk recognition, and harmonized reporting practices, IFRS adoption contributes to better liquidity management and sustainable financial performance.

Authors' Contributions

Authors equally contributed to this article.

Acknowledgments

Authors thank all participants who participate in this study.

Declaration of Interest

The authors report no conflict of interest.

Funding

According to the authors, this article has no financial support.

Ethical Considerations

All procedures performed in this study were under the ethical standards.

تحلیل اثرات تغییرات استانداردهای IFRS بر ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانکها

تاریخچه مقاله

تاریخ دریافت: ۱ مهر ۱۴۰۴
تاریخ بازنگری: ۴ بهمن ۱۴۰۴
تاریخ پذیرش: ۱۱ بهمن ۱۴۰۴
تاریخ چاپ اولیه: ۵ اسفند ۱۴۰۴
تاریخ چاپ نهایی: ۱ مهر ۱۴۰۵

۱. رضا ستوده^{id}: گروه مالی و حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه مپید، مپید، ایران

۲. علیرضا هیراد^{id*}: گروه حسابداری، واحد خاش، دانشگاه آزاد اسلامی، خاش، ایران. ایمیل: dr.hirad@iau.ac.ir (نویسنده مسئول)

۳. عباسعلی حق پرست^{id}: گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

۴. حجت الله زرهی^{id}: گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تحلیل اثرات تغییرات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) به‌ویژه استانداردهای IFRS ۹، IFRS ۱۵ و IFRS ۱۶ بر ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانک‌های ایرانی در دوره اجرای الزامات بین‌المللی است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد پس‌رویدادی انجام شده است. جامعه آماری شامل تمامی بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ می‌باشد. از میان آن‌ها، ۱۵ بانک با صورت‌های مالی حسابرسی‌شده و سازگار با استانداردهای IFRS به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها از صورت‌های مالی و گزارش‌های رسمی سازمان بورس استخراج گردید. متغیر وابسته شامل ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی (نسبت جاری، نسبت آنی و نسبت وجه نقد) بوده و متغیر مستقل، اجرای استانداردهای IFRS است. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌های رگرسیون داده‌های ترکیبی (Panel Data) و آزمون‌های لیمر و هاسمن در نرم‌افزارهای EViews و Stata انجام شد. نتایج نشان داد اجرای استانداردهای IFRS تأثیر مثبت و معناداری بر ساختار ترازنامه و شاخص‌های نقدینگی بانک‌ها دارد. ضرایب برآوردی متغیر IFRS در تمامی مدل‌ها مثبت و معنادار بودند (۰.۰۴۷ تا ۰.۱۰۸، سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵). اجرای IFRS منجر به افزایش سهم حقوق صاحبان سهام، بهبود نسبت‌های جاری و آنی، و افزایش سطح وجه نقد بانک‌ها گردید. مقدار ضریب تعیین در مدل‌ها بین ۰.۵۲ تا ۰.۶۱ متغیر بود که نشان‌دهنده توان توضیحی مناسب مدل‌ها است. اجرای استانداردهای IFRS در نظام بانکی ایران موجب ارتقای شفافیت مالی، بهبود ساختار ترازنامه، و تقویت نقدینگی بانک‌ها شده است. این یافته‌ها اهمیت انطباق کامل بانک‌های ایرانی با الزامات IFRS را برای افزایش پایداری مالی و اعتماد سرمایه‌گذاران برجسته می‌سازد.

کلیدواژه‌گان: استانداردهای IFRS، ترازنامه بانک، نسبت نقدینگی، IFRS 9، IFRS 15، IFRS 16

شبهه استناددهی: ستوده، رضا، هیراد، علیرضا، حق پرست، عباسعلی، و زرهی، حجت الله. (۱۴۰۵). تحلیل اثرات تغییرات استانداردهای IFRS بر ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانک‌ها. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۴(۳)، ۱-۱۷.

در دهه‌های اخیر، اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) یکی از مهم‌ترین تحولات در نظام حسابداری جهانی محسوب می‌شود که هدف آن افزایش شفافیت، مقایسه‌پذیری و قابلیت اتکای اطلاعات مالی در سطح بین‌المللی است (Al-Hawtmeh et al., 2025). در نظام بانکی، این استانداردها به‌ویژه از منظر ساختار ترازنامه، افشای دارایی‌ها و بدهی‌ها، و نحوه شناسایی درآمد، نقش حیاتی ایفا می‌کنند. با توجه به پیچیدگی‌های فعالیت‌های بانکی و وجود ابزارهای مالی مشتقه، قراردادهای اجاره، و اعتبارات بلندمدت، تغییر در استانداردهای IFRS می‌تواند اثرات چشمگیری بر ساختار مالی بانک‌ها و شاخص‌های نقدینگی آنها داشته باشد (Goncharov et al., 2025).

اجرای استاندارد IFRS ۹ با تمرکز بر زبان اعتباری مورد انتظار (ECL) در مقابل زبان محقق‌شده، یکی از تغییرات بنیادین در شیوه ارزیابی ریسک و ذخیره‌گیری در بانک‌ها بوده است. این استاندارد باعث شده تا بانک‌ها در محاسبات خود، زبان‌های احتمالی آینده را نیز در نظر گیرند و ذخایر مطالبات مشکوک‌الوصول را به صورت پیش‌دستانه شناسایی کنند (Idris et al., 2025). مطالعات بین‌المللی نشان داده‌اند که اجرای IFRS ۹ در کوتاه‌مدت ممکن است منجر به افزایش نوسانات سودآوری و تضعیف شاخص کفایت سرمایه شود، اما در بلندمدت موجب افزایش شفافیت و پایداری مالی بانک‌ها می‌گردد (Dib & Feghali, 2021; Juszczak et al., 2023).

از سوی دیگر، IFRS ۱۵ که با هدف اصلاح و استانداردسازی فرایند شناسایی درآمد معرفی شد، تأثیر بسزایی بر کیفیت سود، ثبات درآمدها و افشای قراردادهای مشتریان داشته است (Azhar, 2022; Chen, 2024). این استاندارد به‌ویژه در بخش خدمات و بانکداری، جایی که قراردادهای بلندمدت و محصولات ترکیبی وجود دارند، اهمیت بیشتری یافته است (Al-Hawtmeh et al., 2025). پژوهش‌ها در کشورهای در حال توسعه نظیر اردن و کامبوج نشان داده‌اند که پس از اجرای IFRS ۱۵، الگوهای شناسایی درآمد تغییر یافته و نوسانات درآمدی کاهش یافته است (Azhar, 2022; Salman, 2022).

همچنین، استاندارد IFRS ۱۶ با تغییر در نحوه شناسایی و ثبت قراردادهای اجاره، موجب انتقال تعهدات خارج از ترازنامه به درون ترازنامه شد که این امر تأثیر مستقیم بر ساختار دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها داشته است (Dameski & Trajkovska, 2025; Levanti, 2022). طبق یافته‌های تجربی، اعمال IFRS ۱۶ نه تنها نسبت بدهی به دارایی را افزایش داده بلکه در برخی موارد موجب تغییر در شاخص‌های نقدینگی و توان بازپرداخت بانک‌ها نیز گردیده است. از این منظر، اثرات ترکیبی اجرای IFRS ۹، IFRS ۱۵ و IFRS ۱۶ می‌تواند به‌صورت معناداری ساختار مالی و پایداری بانک‌ها را دگرگون کند (Çollaku et al., 2021).

اجرای IFRS در کشورهای مختلف با چالش‌هایی نیز همراه بوده است. در برخی اقتصادها، عدم وجود زیرساخت‌های فناوری مالی مناسب، کمبود نیروی انسانی متخصص و تفاوت‌های فرهنگی در نظام حسابداری باعث شده است تا بانک‌ها در تطبیق خود با الزامات جدید دچار تأخیر یا هزینه‌های بالا شوند (Dameski & Trajkovska, 2025; Wyk & Coetsee, 2020). در مقابل، مطالعات تطبیقی در کشورهای اروپایی و آسیایی نشان می‌دهند که در صورت وجود نظام نظارتی کارآمد و افشای دقیق اطلاعات، اجرای IFRS به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و بهبود نقدینگی بازار مالی منجر می‌شود (Duuren & Hoeven, 2022; Hien, 2022).

از منظر نظری، IFRS ۹ با جایگزین کردن مدل زبان مورد انتظار به‌جای زبان تحقق‌یافته، ریسک اعتباری را زودتر در صورت‌های مالی منعکس می‌کند و از این طریق موجب کاهش بیش‌برآورد دارایی‌ها و افزایش محافظه‌کاری حسابداری می‌شود (Musiiets et al., 2024; Vasilyeva, 2021). این تغییر سبب شده تا ذخایر مطالبات معوق بانک‌ها افزایش یابد و ساختار ترازنامه با تمرکز بیشتر بر دارایی‌های نقد و کم‌ریسک بازتعریف شود. افزون بر این، IFRS ۱۵ نیز با تأکید بر اصل انتقال کنترل در شناسایی درآمد، باعث شده تا درآمدهای بانکی به‌صورت مرحله‌ای و منطبق با تحقق اقتصادی قراردادها ثبت شود (Ismail & Khalid, 2024). این امر سبب کاهش درآمدهای شناسایی‌شده زود هنگام و افزایش کیفیت سود در بانک‌ها گردیده است (Chen, 2024).

در مطالعات مقایسه‌ای، پژوهشگران مشاهده کرده‌اند که اجرای IFRS ۹ و IFRS ۱۵ در کنار یکدیگر موجب تقویت رابطه میان نقدینگی، سودآوری و ساختار سرمایه شده است (Gs et al., 2022; Neilson et al., 2024). بانک‌هایی که در مرحله گذار به IFRS از مدل‌های تحلیلی پیشرفته‌تر برای محاسبه زبان‌های مورد انتظار و شناسایی درآمد استفاده کرده‌اند، ثبات بیشتری در نسبت‌های نقدینگی و کفایت سرمایه نشان داده‌اند (Agustian et al., 2023). این یافته با تحلیل‌های ساختاری بانک‌های اسلامی در اندونزی و مالزی نیز هم‌راستا است، که در آنها اجرای IFRS منجر به تقویت توان نقدینگی و افزایش نسبت دارایی‌های مولد شده است (Widyatini & Sasmita, 2021).

از سوی دیگر، برخی پژوهش‌ها به تأثیرات جانبی اجرای IFRS بر مدیریت سود و انگیزه‌های گزارشگری پرداخته‌اند. به‌عنوان نمونه، در مطالعه‌ای بر بانک‌های اروپایی مشخص شد که پس از اجرای IFRS ۱۶، برخی مؤسسات برای حفظ نسبت‌های نقدینگی مطلوب، به بازنگری در قراردادهای اجاره و تغییر در زمان‌بندی هزینه‌ها روی آوردند (Brink & Steenkamp, 2023; Szyszka, 2024). همچنین، در بازارهای نوظهور، تغییر در رویه‌های گزارشگری مالی منجر به تعدیل کوتاه‌مدت سود و نوسانات درآمدی شده است (Hашкерська, 2023).

تجربیات کشورهای در حال توسعه نظیر ویتنام، اندونزی و عراق نیز نشان می‌دهد که اجرای IFRS با وجود دشواری‌های اولیه، به ارتقای شفافیت مالی و کارایی بازار منجر شده است (Hien, 2022; Salman, 2022). در این کشورها، بانک‌ها ناگزیر شده‌اند تا سیستم‌های اطلاعاتی خود را به‌روزرسانی کرده و سیاست‌های مدیریت نقدینگی را بازنگری کنند. در نتیجه، ساختار ترازنامه‌ها متوازن‌تر شده و سطح وجه نقد نگهداری شده افزایش یافته است (Tran & Nguyen, 2023).

در پژوهش‌های تجربی اخیر، مشخص شده است که اجرای IFRS به‌ویژه در حوزه بانکداری مرکزی و بانک‌های تجاری بزرگ، به بهبود ارتباط بین سودآوری و سیاست‌های توزیع سود منجر می‌شود (Goncharov et al., 2025). به بیان دیگر، هم‌راستایی بین سیاست‌های حسابداری و قواعد نظارتی مالی، عاملی تعیین‌کننده در پایداری ترازنامه‌ها محسوب می‌شود. به‌علاوه، یافته‌ها نشان می‌دهد که IFRS توانسته است نقش قابل‌توجهی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش اعتماد سهام‌داران ایفا کند (Dib & Feghali, 2021).

در مطالعات تحلیلی دیگر، پژوهشگران به بررسی اثر IFRS بر شاخص‌های نقدینگی پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که پس از اجرای IFRS، نسبت جاری و نسبت آنی بانک‌ها بهبود یافته‌اند، زیرا بانک‌ها در چارچوب جدید ناگزیر از شناسایی دقیق‌تر دارایی‌های نقد و بدهی‌های کوتاه‌مدت شده‌اند (Çollaku et al., 2021; Gs et al., 2022). همچنین نسبت وجه نقد در بانک‌هایی که از سیستم گزارشگری IFRS استفاده می‌کنند، در مقایسه با بانک‌هایی که همچنان از استانداردهای محلی تبعیت دارند، به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای بالاتر است (Agustian et al., 2023).

در ادبیات مالی جدید، تحلیل اثرات IFRS بر ساختار ترازنامه و نقدینگی نه تنها از دیدگاه حسابداری، بلکه از منظر ریسک سیستماتیک و ثبات مالی نیز اهمیت یافته است. بانک‌ها پس از اجرای IFRS، دارایی‌های پرریسک را کاهش داده و وزن دارایی‌های نقد و با نقدشوندگی بالا را افزایش داده‌اند تا نسبت‌های کفایت سرمایه در سطح مطلوب حفظ شود (Juszczak et al., 2023; Vasilyeva, 2021). در نتیجه، ترکیب دارایی‌ها و بدهی‌ها دستخوش تغییر شده و ساختار ترازنامه‌ها به سمت پایداری بیشتر حرکت کرده است.

در نهایت، مرور ادبیات نشان می‌دهد که اجرای استانداردهای IFRS، به‌ویژه سه استاندارد کلیدی ۹، ۱۵ و ۱۶ IFRS، پیامدهای مهمی برای نظام بانکی دارد. این پیامدها شامل تغییر در نحوه ذخیره‌گیری زبان‌های اعتباری، اصلاح الگوی شناسایی درآمد، بازنگری در قراردادهای اجاره، افزایش شفافیت، و در نهایت، تأثیرگذاری بر نسبت‌های نقدینگی و ساختار ترازنامه است (Al-Hawatmeh et al., 2025; Chen, 2024; Dameski & Trajkovska, 2025). بنابراین، بررسی تجربی اثر این استانداردها بر ساختار ترازنامه و شاخص‌های نقدینگی بانک‌ها در ایران می‌تواند به درک عمیق‌تر از پایداری مالی در چارچوب استانداردهای بین‌المللی کمک کند. هدف این پژوهش، تحلیل اثرات تغییرات استانداردهای IFRS بر ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانک‌های ایرانی در دوره اجرای الزامات بین‌المللی گزارشگری مالی است.

روش پژوهش و مواد

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد پس‌رویدادی (ex post facto) انجام شده است، زیرا هدف آن بررسی تأثیر تغییرات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) بر ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانک‌ها بر اساس داده‌های تاریخی واقعی است. جامعه آماری شامل کلیه بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ می‌باشد؛ این بازه زمانی انتخاب شد تا هم قبل و هم بعد از اجرای اجباری استانداردهای IFRS در نظام بانکی ایران را دربر گیرد و امکان تحلیل اثرات ساختاری فراهم شود. از میان این بانک‌ها، آنهایی که در طول دوره پژوهش دارای داده‌های کامل و صورت‌های مالی حسابرسی شده مطابق با الزامات IFRS بودند، به‌عنوان نمونه

نهایی انتخاب شدند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و بر اساس معیارهای قابلیت مقایسه و دسترسی به داده‌ها انجام شد. در نهایت، داده‌های مربوط به حدود ۱۵ بانک فعال جمع‌آوری گردید تا با استفاده از روش داده‌های ترکیبی (Panel Data) مورد تحلیل قرار گیرند.

اطلاعات مورد نیاز پژوهش از صورت‌های مالی منتشر شده بانک‌ها، یادداشت‌های توضیحی همراه صورت‌های مالی، گزارش‌های سالانه حسابرسان مستقل، و پایگاه داده‌های رسمی سازمان بورس اوراق بهادار استخراج شد. برای شناسایی تغییرات در استانداردهای IFRS، به اطلاعیه‌های رسمی سازمان حسابرسی و کمیته تدوین استانداردهای حسابداری مراجعه گردید. داده‌ها شامل اقلام اصلی ترازنامه (دارایی‌ها، بدهی‌ها، سرمایه) و نسبت‌های نقدینگی مشتق شده از آن‌ها (مانند نسبت جاری، نسبت آنی و نسبت وجه نقد) است. داده‌های گردآوری شده به‌صورت سالانه تنظیم و صحت‌سنجی گردید تا از هم‌خوانی میان اقلام صورت‌های مالی اطمینان حاصل شود.

در این پژوهش متغیر وابسته، ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی بانک‌ها است. ساختار ترازنامه از نسبت‌های اصلی ترکیب دارایی‌ها و بدهی‌ها نظیر نسبت تسهیلات به کل دارایی، نسبت سپرده‌ها به بدهی‌ها و نسبت سرمایه به کل دارایی‌ها استخراج می‌شود. نسبت‌های نقدینگی نیز شامل سه شاخص کلیدی‌اند: نسبت جاری (Current Ratio)، نسبت آنی (Quick Ratio)، و نسبت وجه نقد (Cash Ratio). متغیر مستقل پژوهش تغییرات در استانداردهای IFRS است که به‌صورت متغیر مجازی (Dummy Variable) کدگذاری شده است؛ به‌گونه‌ای که سال‌های پیش از اجرای الزامات IFRS مقدار صفر و سال‌های پس از اجرا مقدار یک در نظر گرفته می‌شود. همچنین برای کنترل اثر سایر عوامل، متغیرهای کنترلی مانند اندازه بانک (با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها)، سودآوری (بازده دارایی‌ها)، و نسبت کفایت سرمایه نیز وارد مدل گردیدند.

برای تحلیل داده‌ها از روش داده‌های ترکیبی با رویکرد حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شد. ابتدا آزمون‌های تشخیصی نظیر آزمون لیمر (F-Limer) برای تعیین نوع مدل (تجمیعی یا پانلی) و آزمون هاسمن برای انتخاب بین اثرات ثابت و تصادفی انجام گردید. کلیه محاسبات با استفاده از نرم‌افزارهای EViews و Stata صورت پذیرفت. مدل رگرسیونی فرضیه اول که به بررسی اثر تغییرات استانداردهای IFRS بر ساختار ترازنامه بانک‌ها می‌پردازد، به‌صورت زیر برآورد شد:

$$\text{Balance_Structure_it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{IFRS_it} + \beta_2 \text{Size_it} + \beta_3 \text{ROA_it} + \beta_4 \text{Capital_Adequacy_it} + \varepsilon_{it}$$

در این مدل، متغیر Balance_Structure نمایانگر شاخص ترکیبی ساختار ترازنامه است و IFRS متغیر مجازی مربوط به دوره اجرای استانداردهای بین‌المللی می‌باشد. ضرایب β نشان‌دهنده اثر نسبی هر متغیر و ε_{it} جزء خطای مختلط است.

مدل فرضیه دوم که اثر تغییرات استانداردهای IFRS بر نسبت جاری بانک‌ها را بررسی می‌کند، به‌صورت زیر تدوین شده است:

$$\text{Current_Ratio_it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{IFRS_it} + \beta_2 \text{Size_it} + \beta_3 \text{ROA_it} + \beta_4 \text{Capital_Adequacy_it} + \varepsilon_{it}$$

مدل فرضیه سوم برای آزمون اثر تغییرات IFRS بر نسبت آنی بانک‌ها به شکل زیر است:

$$\text{Quick_Ratio_it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{IFRS_it} + \beta_2 \text{Size_it} + \beta_3 \text{ROA_it} + \beta_4 \text{Capital_Adequacy_it} + \varepsilon_{it}$$

و نهایتاً مدل فرضیه چهارم برای تحلیل تأثیر تغییرات IFRS بر نسبت وجه نقد بانک‌ها به‌صورت زیر برآورد گردید:

$$\text{Cash_Ratio_it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{IFRS_it} + \beta_2 \text{Size_it} + \beta_3 \text{ROA_it} + \beta_4 \text{Capital_Adequacy_it} + \varepsilon_{it}$$

در تمامی مدل‌ها، متغیر α_0 بیانگر عرض از مبدأ، β_1 تا β_4 ضرایب متغیرها، و ε_{it} خطای تصادفی با میانگین صفر و واریانس ثابت است. برای آزمون معناداری ضرایب از آماره t و برای آزمون کلی مدل از آماره F استفاده شد. پیش از اجرای مدل‌ها، داده‌ها از نظر نرمال بودن، هم‌خطی، ناهمسانی و خودهمبستگی بررسی و اصلاح شدند تا نتایج حاصل از تحلیل دارای اعتبار آماری و اقتصادی باشند.

یافته‌ها

در ابتدا، شاخص‌های آماری توصیفی متغیرهای پژوهش شامل میانگین، میانه، حداقل و حداکثر و انحراف معیار برای کل دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ محاسبه شده است. این شاخص‌ها به درک بهتر پراکندگی، مرکز تمایل و دامنه تغییرات متغیرهای اصلی پژوهش کمک می‌کنند. به‌طور کلی، تغییرات نسبت‌های نقدینگی و ساختار ترازنامه بانک‌ها در این بازه زمانی نشانگر نوسانات قابل توجهی در سطح دارایی‌های نقد، سرمایه و بازدهی بانک‌ها در اثر اجرای استانداردهای IFRS بوده است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
Balance_Structure	۰.۴۱۲	۰.۳۹۸	۰.۲۱۰	۰.۶۹۵	۰.۰۸۵
Current_Ratio	۱.۱۵۲	۱.۰۹۴	۰.۶۲۰	۲.۳۰۴	۰.۳۱۵
Quick_Ratio	۰.۸۷۴	۰.۸۵۱	۰.۴۴۰	۱.۸۹۰	۰.۲۷۲
Cash_Ratio	۰.۳۶۵	۰.۳۵۲	۰.۱۱۸	۰.۸۳۲	۰.۱۴۶
IFRS	۰.۴۷۲	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰	۰.۴۹۹
Size (Ln Assets)	۱۳.۴۷	۱۳.۴۲	۱۲.۶۵	۱۴.۵۲	۰.۴۳۶
ROA	۰.۰۳۸	۰.۰۳۷	-۰.۰۱۴	۰.۰۸۶	۰.۰۱۷
Capital_Adequacy	۰.۱۲۴	۰.۱۱۸	۰.۰۶۲	۰.۱۸۸	۰.۰۳۱

گزارش جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین نسبت جاری برابر با ۱.۱۵ بوده و در برخی بانک‌ها تا حدود ۲.۳۰ افزایش یافته است که بیانگر تفاوت چشمگیر در مدیریت نقدینگی میان بانک‌هاست. نسبت آنی نیز به‌طور میانگین ۰.۸۷۴ است که نسبتاً پایین‌تر از سطح مطلوب جهانی (۱.۰۰) می‌باشد. نسبت وجه نقد با میانگین ۰.۳۶۵ نشان‌دهنده اتکای نسبی بانک‌ها به دارایی‌های غیرنقد است. میانگین بازده دارایی‌ها (ROA) برابر با ۳.۸ درصد و میانگین نسبت کفایت سرمایه ۱۲.۴ درصد به‌دست آمد. متغیر IFRS با میانگین ۰.۴۷۲ نشان می‌دهد که در نیمی از دوره، بانک‌ها تحت استانداردهای جدید عمل کرده‌اند. این مقادیر حاکی از تنوع ساختاری و نقدینگی در میان بانک‌ها پس از اجرای استانداردهای IFRS است.

پیش از اجرای مدل‌های رگرسیونی، فروض کلاسیک مورد بررسی قرار گرفت تا از اعتبار آماری نتایج اطمینان حاصل شود. آزمون جارک-برا (Jarque-Bera) برای بررسی نرمال بودن باقیمانده‌ها، آزمون وایت (White) برای ناهمسانی واریانس، آزمون VIF برای شناسایی هم‌خطی بین متغیرهای توضیحی، و آزمون دوربین-واتسون (Durbin-Watson) برای تشخیص خودهمبستگی انجام شد.

جدول ۲. نتایج آزمون فروض کلاسیک مدل‌های رگرسیونی

آزمون	آماره آزمون	مقدار بحرانی	سطح معناداری	نتیجه
Jarque-Bera	۱.۸۴۳	۵.۹۹۱	۰.۳۹۸	توزیع باقیمانده‌ها نرمال است
White	۱۴.۲۶۷	۲۱.۰۲۶	۰.۱۱۹	ناهمسانی واریانس وجود ندارد
(VIF حداکثر مقدار)	۲.۱۴	۱۰.۰۰	-	هم‌خطی بین متغیرها مشاهده نشد
Durbin-Watson	۱.۹۸	۱.۵۰-۲.۵۰	-	خودهمبستگی مشاهده نشد

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که داده‌ها از فروض کلاسیک رگرسیون تبعیت می‌کنند. آماره جارک-برا در سطح ۰.۰۵ فاقد معناداری است، بنابراین فرض نرمال بودن باقیمانده‌ها تأیید می‌شود. مقدار آماره وایت کمتر از حد بحرانی است که نشان می‌دهد ناهمسانی واریانس در داده‌ها وجود ندارد. همچنین مقدار شاخص هم‌خطی (VIF) برای هیچ‌یک از متغیرها از ۲.۵ فراتر نرفته است و بدین ترتیب چندهم‌خطی بین متغیرها منتفی است. مقدار آماره دوربین-واتسون نیز نزدیک به ۲ به‌دست آمده و خودهمبستگی میان خطاها رد می‌شود. بنابراین، داده‌ها آماده ورود به تحلیل رگرسیونی و برآورد مدل‌های پژوهش هستند.

برای تعیین مناسب‌ترین مدل برآورد در داده‌های ترکیبی، دو آزمون اصلی اجرا شد: آزمون لیمر (F-Limer) برای تشخیص بین مدل تلفیقی (Pooled) و مدل پانل، و آزمون هاسمن (Hausman) برای تعیین نوع اثرات (ثابت یا تصادفی). در هر فرضیه، ابتدا آزمون لیمر نشان داد که مدل پانلی نسبت به مدل تلفیقی برتری دارد؛ سپس نتایج آزمون هاسمن منبای انتخاب نهایی نوع اثرات قرار گرفت.

جدول ۳. نتایج آزمون لیمر و هاسمن برای انتخاب نوع مدل داده‌های ترکیبی

فرضیه	نوع مدل	آماره F-Limer	سطح معناداری	آماره Hausman	سطح معناداری	مدل نهایی انتخاب شده
فرضیه ۱ (ساختار ترازنامه)	پانلی	۸.۶۲۱	۰.۰۰۱	۱۱.۲۳۸	۰.۰۱۷	اثرات ثابت
فرضیه ۲ (نسبت جاری)	پانلی	۷.۹۸۴	۰.۰۰۲	۳.۲۸۵	۰.۱۴۲	اثرات تصادفی
فرضیه ۳ (نسبت آبی)	پانلی	۹.۱۲۴	۰.۰۰۰	۱۴.۵۲۷	۰.۰۱۰	اثرات ثابت
فرضیه ۴ (نسبت وجه نقد)	پانلی	۱۰.۳۳۲	۰.۰۰۰	۲.۷۱۸	۰.۱۸۴	اثرات تصادفی

بر اساس جدول ۳، در تمامی فرضیه‌ها استفاده از مدل داده‌های پانلی تأیید شده است، زیرا آماره آزمون لیمر در سطح خطای پنج درصد معنادار بوده است. نتایج آزمون هاسمن نیز نشان می‌دهد که برای فرضیه‌های اول و سوم، مدل اثرات ثابت مناسب‌تر است، در حالی که برای فرضیه‌های دوم و چهارم مدل اثرات تصادفی انتخاب شده است. این نتایج بیانگر تفاوت رفتاری بین ساختار ترازنامه و نسبت‌های نقدینگی است؛ به گونه‌ای که در ساختار ترازنامه و نسبت آبی، ویژگی‌های خاص هر بانک تأثیر قابل ملاحظه‌ای دارد، اما در نسبت جاری و وجه نقد، تفاوت‌های میان بانکی کمتر معنادار است.

فرضیه اول پژوهش به بررسی تأثیر تغییرات ناشی از اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) بر ساختار ترازنامه بانک‌ها می‌پردازد. در این مدل، متغیر وابسته شاخص ساختار ترازنامه (Balance_Structure) است و متغیرهای مستقل شامل IFRS (متغیر مجازی)، اندازه بانک، بازده دارایی‌ها (ROA) و نسبت کفایت سرمایه می‌باشند. نتایج حاصل از برآورد مدل با روش داده‌های پانلی (اثرات ثابت) در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج رگرسیون تأثیر تغییرات IFRS بر ساختار ترازنامه بانک‌ها

متغیر	ضریب (β)	آماره t	سطح معناداری (Sig)
عرض از مبدأ	۰.۱۷۸	۳.۲۱۴	۰.۰۰۲
IFRS	۰.۰۶۲	۲.۹۷۱	۰.۰۰۴
Size	۰.۰۲۴	۱.۸۵۶	۰.۰۶۶
ROA	۰.۴۱۷	۳.۸۴۲	۰.۰۰۰
Capital_Adequacy	۰.۲۸۳	۲.۶۰۵	۰.۰۰۹
R ²	۰.۶۱۲	-	-
آماره F	۱۸.۴۳۷	-	۰.۰۰۰
Durbin-Watson	۲.۰۵	-	-

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که متغیر IFRS با ضریب مثبت و معنادار ($\beta = 0.062$, $\text{Sig} = 0.004$) بر ساختار ترازنامه بانک‌ها تأثیر دارد. به عبارت دیگر، پس از اجرای استانداردهای IFRS، سهم سرمایه در کل دارایی‌ها افزایش یافته و ترازنامه بانک‌ها ساختار متوازن‌تری پیدا کرده است. همچنین متغیرهای ROA و نسبت کفایت سرمایه نیز تأثیر مثبت و معناداری بر ساختار ترازنامه دارند، در حالی که اندازه بانک اثر مثبتی اما در سطح ۱۰ درصد معناداری قرار دارد. مقدار ضریب تعیین ($R^2 = 0.612$) نشان‌دهنده توان توضیحی مناسب مدل است و آماره F معناداری کلی مدل را تأیید می‌کند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که اجرای IFRS موجب بهبود شفافیت مالی و افزایش حقوق صاحبان سهام در ساختار دارایی‌ها شده است.

در فرضیه دوم، هدف بررسی اثر تغییرات IFRS بر نسبت جاری بانک‌ها به‌عنوان شاخص عمومی نقدینگی است. مدل رگرسیونی دوم با استفاده از روش داده‌های پانلی با اثرات تصادفی برآورد گردید و نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۵. نتایج رگرسیون تأثیر تغییرات IFRS بر نسبت جاری بانکها

متغیر	ضریب (β)	آماره t	سطح معناداری (Sig)
عرض از مبدأ	۰.۶۹۴	۲.۴۵۱	۰.۰۱۵
IFRS	۰.۱۰۸	۲.۳۲۷	۰.۰۲۱
Size	-۰.۰۵۳	-۱.۹۸۴	۰.۰۴۹
ROA	۰.۲۸۶	۳.۱۱۴	۰.۰۰۲
Capital_Adequacy	۰.۱۷۴	۲.۱۸۸	۰.۰۲۹
R ²	۰.۵۳۷	-	-
آماره F	۱۵.۶۶۳	-	۰.۰۰۰
Durbin-Watson	۱.۹۲	-	-

بر اساس جدول ۵، متغیر IFRS با ضریب مثبت ۰.۱۰۸ و سطح معناداری ۰.۰۲۱ بر نسبت جاری بانکها اثرگذار است. این نتیجه نشان می‌دهد که اجرای IFRS منجر به افزایش توان بانکها در پاسخ‌گویی به تعهدات کوتاه‌مدت از محل دارایی‌های جاری شده است. با این حال، اندازه بانک تأثیر منفی دارد که نشان می‌دهد بانک‌های بزرگ‌تر به دلیل حجم بالاتر بدهی‌های کوتاه‌مدت، نسبت جاری پایین‌تری دارند. بازده دارایی‌ها و کفایت سرمایه تأثیر مثبت معناداری دارند و در مجموع، مدل با ضریب تعیین ۰.۵۳۷ از توان تبیین مناسبی برخوردار است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اصلاحات IFRS به ارتقای کیفیت نقدینگی و بهبود مدیریت دارایی‌های جاری بانکها کمک کرده است. فرضیه سوم به بررسی اثر اجرای IFRS بر نسبت آنی (Quick Ratio) بانکها اختصاص دارد. نسبت آنی شاخصی دقیق‌تر از نقدینگی است، زیرا موجودی کالا یا دارایی‌های کم‌نقد را از محاسبه حذف می‌کند. مدل سوم با استفاده از داده‌های پانلی با اثرات ثابت برآورد شد و نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۶. نتایج رگرسیون تأثیر تغییرات IFRS بر نسبت آنی بانکها

متغیر	ضریب (β)	آماره t	سطح معناداری (Sig)
عرض از مبدأ	۰.۴۳۲	۳.۱۱۵	۰.۰۰۲
IFRS	۰.۰۸۵	۳.۴۷۶	۰.۰۰۱
Size	-۰.۰۲۱	-۱.۶۳۷	۰.۱۰۳
ROA	۰.۲۹۵	۲.۹۵۴	۰.۰۰۴
Capital_Adequacy	۰.۱۵۸	۲.۲۴۶	۰.۰۲۷
R ²	۰.۵۸۹	-	-
آماره F	۱۷.۳۰۲	-	۰.۰۰۰
Durbin-Watson	۲.۱۰	-	-

نتایج جدول ۶ بیانگر آن است که متغیر IFRS اثر مثبت و معناداری بر نسبت آنی دارد ($\beta = 0.085$, $\text{Sig} = 0.001$). این یافته نشان می‌دهد که اجرای استانداردهای IFRS باعث افزایش کیفیت دارایی‌های جاری بانکها و بهبود توان پرداخت بدهی‌های کوتاه‌مدت بدون اتکا به دارایی‌های غیرنقد شده است. همچنین ROA و کفایت سرمایه نیز رابطه مثبت و معناداری با نسبت آنی دارند که نشان‌دهنده تأثیر کارایی سودآوری و پایداری مالی بر نقدینگی است. مقدار R² نشان می‌دهد که حدود ۵۹ درصد تغییرات نسبت آنی توسط مدل توضیح داده می‌شود.

فرضیه چهارم پژوهش اثر تغییرات IFRS را بر نسبت وجه نقد (Cash Ratio) بانکها بررسی می‌کند که مستقیم‌ترین شاخص نقدینگی است و تنها موجودی نقد و سپرده‌های نزد بانک مرکزی را در نظر می‌گیرد. مدل چهارم با اثرات تصادفی برآورد گردید.

جدول ۷. نتایج رگرسیون تأثیر تغییرات IFRS بر نسبت وجه نقد بانکها

متغیر	ضریب (β)	آماره t	سطح معناداری (Sig)
عرض از مبدأ	۰.۲۸۴	۲.۹۶۸	۰.۰۰۴
IFRS	۰.۰۴۷	۲.۲۵۱	۰.۰۲۶
Size	-۰.۰۱۹	-۱.۷۴۴	۰.۰۸۲
ROA	۰.۲۰۳	۲.۹۱۲	۰.۰۰۵
Capital_Adequacy	۰.۱۲۶	۲.۰۰۴	۰.۰۴۷
R ²	۰.۵۲۱	-	-
آماره F	۱۳.۷۸۴	-	۰.۰۰۰
Durbin-Watson	۱.۹۷	-	-

بر اساس جدول ۷، متغیر IFRS اثر مثبت و معناداری بر نسبت وجه نقد بانکها دارد ($\beta = 0.047$, $\text{Sig} = 0.026$). این یافته نشان می‌دهد که پس از اجرای استانداردهای IFRS، سطح نقدینگی مستقیم بانکها افزایش یافته است. به بیان دیگر، الزام به شفاف‌سازی گزارش‌های مالی و ارزیابی منصفانه دارایی‌ها سبب شد تا بانکها سهم دارایی‌های نقد خود را افزایش دهند. متغیرهای ROA و کفایت سرمایه نیز اثر مثبت و معنادار دارند، در حالی که اندازه بانک رابطه منفی دارد، مشابه مدل‌های پیشین. مقدار R² نشان‌دهنده توان تبیین ۵۲ درصدی مدل و معناداری کلی آن است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) به‌ویژه سه استاندارد کلیدی IFRS 9، IFRS 15 و IFRS 16، اثر معنادار و مثبتی بر ساختار ترازنامه و شاخص‌های نقدینگی بانکهای ایرانی دارد. نتایج رگرسیون‌ها بیانگر آن بود که اجرای IFRS منجر به افزایش سهم حقوق صاحبان سهام در کل دارایی‌ها و بهبود شاخص‌های نقدینگی از جمله نسبت جاری، نسبت آنی و نسبت وجه نقد شده است. این یافته‌ها با مطالعات متعددی در سطح بین‌المللی همسو است که بر نقش مثبت استانداردهای IFRS در ارتقای شفافیت مالی و پایداری ساختار ترازنامه بانکها تأکید دارند (Dameski & Trajkovska, 2025; Goncharov et al., 2025; Idris et al., 2025).

در تبیین یافته نخست، یعنی تأثیر مثبت اجرای IFRS بر ساختار ترازنامه، می‌توان اشاره کرد که این استانداردها باعث بازتعریف طبقه‌بندی دارایی‌ها، بدهی‌ها و سرمایه بانکها شده‌اند. IFRS 9 با تمرکز بر مدل زیان اعتباری مورد انتظار (ECL) موجب شد بانکها نسبت به ریسک اعتباری محتاط‌تر عمل کرده و ذخایر بیشتری برای مطالبات مشکوک‌الوصول در نظر گیرند (Idris et al., 2025). این امر باعث کاهش بیش‌نمایی دارایی‌ها و افزایش واقعی سرمایه‌گذاری‌های مطمئن‌تر در دارایی‌های نقد و با نقدشوندگی بالا شده است (Musiiets et al., 2024). همچنین، IFRS 16 با انتقال تعهدات اجاره‌ای از خارج به داخل ترازنامه، تصویری واقعی‌تر از بدهی‌های بانکی ارائه کرد و به شفافیت بیشتر ساختار مالی منجر شد (Dameski & Trajkovska, 2025). بر همین اساس، افزایش ضریب تعیین در مدل ساختار ترازنامه نشان‌دهنده آن است که این تغییرات موجب بهبود کیفیت گزارشگری و پایداری مالی بانکها گردیده است (Goncharov et al., 2025).

در خصوص یافته دوم، یعنی اثر مثبت اجرای IFRS بر نسبت جاری، می‌توان گفت که این استانداردها به ویژه IFRS 15، موجب اصلاح شیوه شناسایی درآمد و هم‌زمان شناسایی دقیق‌تر دارایی‌ها و بدهی‌های جاری شد. در واقع، با تغییر اصل شناسایی درآمد از “تحقق” به “انتقال کنترل”، بانکها ناچار شدند تا از شناسایی پیش‌دستانه درآمدها اجتناب کنند و از تطابق صحیح درآمد و هزینه در گزارشگری مالی پیروی نمایند (Al-Hawtmeh et al., 2025; Chen, 2024). این تغییر رویکرد موجب شد ترازنامه‌ها از ثبات بیشتری برخوردار شوند و سطح دارایی‌های جاری افزایش یابد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات صورت‌گرفته در چین و اردن همسو است که هر دو به بهبود کیفیت سود

و ثبات مالی پس از اجرای IFRS 15 اشاره دارند (Al-Hawatmeh et al., 2025; Azhar, 2022). افزون بر این، در پژوهش‌های مرتبط با بانک‌های اندونزی نیز مشاهده شده که اجرای IFRS به افزایش سطح نقدینگی و کاهش ریسک نقدشوندگی منجر شده است (Agustian et al., 2023).

نتایج فرضیه سوم نیز نشان داد که اجرای IFRS تأثیر مثبت و معناداری بر نسبت آنی بانک‌ها داشته است. نسبت آنی یکی از دقیق‌ترین شاخص‌های نقدینگی محسوب می‌شود، زیرا تنها دارایی‌هایی را لحاظ می‌کند که به سرعت قابل تبدیل به وجه نقد هستند. بهبود این نسبت پس از اجرای IFRS نشان می‌دهد که بانک‌ها تمایل بیشتری به نگهداری دارایی‌های با نقدشوندگی بالا پیدا کرده‌اند. این یافته با نتایج مطالعات انجام‌شده در کوزوو و لبنان مطابقت دارد که در آن اجرای IFRS 9 باعث افزایش ذخایر نقدی و کاهش دارایی‌های غیرمولد در بانک‌ها گردیده است (Çollaku et al., 2021; Dib & Feghali, 2021). از منظر کلان، این تغییر رفتاری در نظام بانکی نشانه‌ای از حرکت به سوی ساختار مالی پایدارتر و کاهش اتکا به دارایی‌های پرریسک است (Vasilyeva, 2021).

در تبیین یافته چهارم، یعنی اثر مثبت IFRS بر نسبت وجه نقد، می‌توان گفت که الزامات جدید گزارشگری مالی موجب افزایش افشای جزئیات نقدینگی بانک‌ها و در نتیجه، ارتقای مدیریت منابع نقدی شده است. طبق یافته‌های پژوهش حاضر، افزایش نسبت وجه نقد پس از اجرای IFRS نشانگر سیاست محافظه‌کارانه‌تر بانک‌ها در نگهداری منابع نقدی است. این نتیجه با پژوهش‌های انجام‌شده در کشورهای اروپایی، آسیای جنوب‌شرقی و خاورمیانه سازگار است (Gs et al., 2022; Juszczak et al., 2023; Tran & Nguyen, 2023). بر اساس مطالعات Nguyen و Tran در ویتنام، پس از پذیرش IFRS، بانک‌ها نه تنها نسبت نقدینگی خود را افزایش دادند، بلکه ساختار تأمین مالی خود را نیز بازطراحی کردند تا در برابر نوسانات درآمدی مقاومت بیشتری داشته باشند (Tran & Nguyen, 2023).

یافته‌های پژوهش حاضر با دیدگاه‌های نظری و تجربی متعددی هم‌راستا است که IFRS را عاملی برای تقویت شفافیت مالی و ثبات نظام بانکی می‌دانند. به عنوان مثال، تحقیق Neilson و همکاران نشان داد که با بهبود کیفیت افشای دارایی‌ها و بدهی‌های مالی، ارزیابی ریسک سرمایه‌گذاران دقیق‌تر شده و بازار به سمت کارایی بیشتر حرکت کرده است (Neilson et al., 2024). از سوی دیگر، پژوهش Duuren و Hoeven در صنعت ساخت و ساز هلند نیز نشان داد که بهبود کیفیت افشا پس از IFRS 15 منجر به کاهش نوسانات نقدینگی شرکت‌ها گردید (Duuren & Hoeven, 2022). بر همین اساس، می‌توان نتیجه گرفت که بانک‌ها در ایران نیز مشابه دیگر کشورها، پس از اجرای IFRS به سمت ساختارهای نقدپذیرتر و گزارشگری دقیق‌تر حرکت کرده‌اند.

در تداوم این تحلیل، نتایج با یافته‌های پژوهش‌هایی همچون مطالعه Szyszka بر هم‌ترازی استانداردهای IFRS 15 با استانداردهای ملی لهستان نیز همخوانی دارد؛ وی اشاره کرده است که IFRS 15 سبب همگرایی در الگوی شناسایی درآمد و ارتقای قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی بین‌المللی گردیده است (Szyszka, 2024). از منظر کلان، چنین تغییری در نظام گزارشگری می‌تواند اعتماد عمومی و سرمایه‌گذاران را افزایش دهد و بهبود نسبت‌های نقدینگی را تسهیل کند. در عین حال، تغییرات حاصل از IFRS 16 در حوزه اجاره‌ها، شفافیت بدهی‌های پنهان را افزایش داده و ساختار ترازنامه بانک‌ها را به‌طور محسوس تغییر داده است (Dameski & Trajkovska, 2025; Levanti, 2022). این اثرات ترکیبی، به‌ویژه در نظام بانکی، که دارای حجم بالایی از تعهدات اجاره و ابزارهای مالی خارج از ترازنامه است، تأثیری مضاعف بر شاخص‌های نقدینگی بر جای گذاشته است.

مطالعات مقایسه‌ای در کشورهای در حال توسعه نیز شواهد مشابهی را ارائه می‌کنند. به‌عنوان نمونه، تحقیق Hien درباره شرکت‌های املاک و مستغلات در ویتنام نشان داد که اجرای IFRS 15 موجب بهبود ثبت درآمد و کاهش ابهام در جریان‌های نقدی شده است (Hien, 2022). همچنین، مطالعه Salman در عراق نشان داد که پذیرش IFRS 15 باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه‌گذاران گردیده و در نتیجه، کیفیت تصمیم‌گیری مالی افزایش یافته است (Salman, 2022). در ایران نیز انتظار می‌رود اجرای کامل این استانداردها، ضمن بهبود گزارشگری مالی بانک‌ها، زمینه تقویت نظارت نهادهای مقررات‌گذار را فراهم سازد.

از سوی دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر با مطالعات انجام‌شده بر بانک‌های اسلامی نیز هم‌راستا است. Agustian و همکاران در بررسی بانک اسلامی اندونزی به این نتیجه رسیدند که اجرای IFRS موجب افزایش اثربخشی تخصیص دارایی و بهبود نسبت‌های نقدینگی شد (Agustian et al., 2023). این نتیجه با پژوهش Widyatini و Sasmita نیز هم‌راستا است که نشان دادند تحلیل اقلام خارج از ترازنامه و دارایی‌های مشروط پس از اجرای IFRS نقش مهمی در مدیریت ریسک تعدیل‌شده بر عملکرد ایفا

کرده است (Widyatini & Sasmita, 2021). بنابراین، می‌توان گفت اجرای IFRS به بانک‌ها کمک کرده است تا ترکیب دارایی‌های خود را بازننگری کرده و منابع نقد را در سطح بالاتری حفظ نمایند.

بر این اساس، یافته‌های پژوهش نه تنها اثر مثبت IFRS بر شاخص‌های نقدینگی را تأیید می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که استانداردهای بین‌المللی به صورت غیرمستقیم از طریق بهبود کیفیت افشا و شفافیت مالی بر ثبات کل نظام بانکی تأثیرگذار بوده‌اند. این نتیجه با دیدگاه Goncharov و همکاران همسو است که IFRS را ابزاری برای هم‌راستایی سیاست‌های حسابداری با قواعد نظارتی در بانک‌های مرکزی معرفی کرده‌اند (Goncharov et al., 2025). همچنین، بررسی تجربیات کشورهای اروپایی مانند لهستان و آلمان نشان داده است که تطبیق با IFRS، رابطه مثبتی با بهبود شاخص‌های نقدینگی و کاهش هزینه سرمایه دارد (Brink & Steenkamp, 2023; Juszczak et al., 2023). در مجموع، تحلیل نتایج بیانگر آن است که اجرای IFRS در بانک‌های ایرانی، مشابه تجربه کشورهای توسعه‌یافته، موجب افزایش نقدینگی، کاهش دارایی‌های غیرمولد و تقویت شفافیت ترانزاکشن‌ها شده است. این تغییرات نه تنها از منظر گزارشگری مالی، بلکه از دیدگاه سیاست‌گذاری کلان بانکی نیز اهمیت دارد، زیرا ثبات نقدینگی یکی از ارکان اصلی پایداری نظام مالی محسوب می‌شود (Neilson et al., 2024; Vasilyeva, 2021).

این پژوهش همانند سایر مطالعات تجربی دارای محدودیت‌هایی است. نخست، داده‌های مورد استفاده محدود به بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و شامل بانک‌های غیربورسی یا مؤسسات مالی غیرمجاز نشده است؛ از این رو، قابلیت تعمیم نتایج به کل نظام بانکی کشور محدود است. دوم، به دلیل جدید بودن اجرای کامل استانداردهای IFRS در ایران، دوره زمانی در دسترس برای بررسی اثرات بلندمدت این تغییرات محدود بوده است. سوم، در برخی از صورت‌های مالی بانک‌ها، عدم یکنواختی در افشای اطلاعات و تفاوت در کیفیت گزارشگری ممکن است بر دقت تحلیل‌ها اثر گذاشته باشد. همچنین، تأثیر سایر متغیرهای کلان اقتصادی نظیر تورم، نوسانات ارزی و سیاست‌های نظارتی بانک مرکزی در این پژوهش مستقیماً لحاظ نشده‌اند.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با استفاده از داده‌های گسترده‌تر و دوره‌های زمانی طولانی‌تر انجام گیرد تا اثرات بلندمدت اجرای IFRS بر ثبات مالی و نقدینگی بانک‌ها به صورت دقیق‌تر بررسی شود. همچنین، مطالعات مقایسه‌ای بین بانک‌های بورسی و غیربورسی، یا بین بانک‌های ایرانی و بانک‌های منطقه‌ای می‌تواند دیدگاه‌های جدیدی درباره اثرات ساختاری IFRS ارائه دهد. افزون بر این، پژوهش‌های آینده می‌توانند از مدل‌های پویا و روش‌های داده‌های ترکیبی پیشرفته برای تحلیل روابط علی بین IFRS و شاخص‌های عملکرد مالی استفاده کنند.

نتایج این پژوهش برای سیاست‌گذاران مالی، نهادهای نظارتی و مدیران بانکی حاوی پیام‌های مهمی است. نخست، لزوم تقویت آموزش و مهارت‌های تخصصی کارکنان مالی بانک‌ها در زمینه IFRS به منظور اجرای دقیق‌تر این استانداردها وجود دارد. دوم، نهادهای نظارتی باید سازوکارهای کنترلی خود را با چارچوب جدید IFRS هماهنگ کرده و نظام گزارشگری را به سمت شفافیت و مقایسه‌پذیری سوق دهند. سوم، مدیران بانک‌ها می‌توانند با تکیه بر الزامات IFRS، سیاست‌های نقدینگی و مدیریت دارایی خود را بازننگری کنند تا ضمن حفظ انعطاف مالی، توان پاسخگویی به شوک‌های اقتصادی را افزایش دهند. در نهایت، پیاده‌سازی کامل IFRS نه تنها ابزاری برای انطباق با استانداردهای بین‌المللی است، بلکه می‌تواند به تقویت ثبات مالی و اعتبار جهانی نظام بانکی ایران منجر شود.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

References

- Agustian, H., Ilham, R. N., Sinta, I., & Feinberg, B. (2023). Analysis of Common Size on Bsi (Bank Syariah Indonesia) in 2020-2021. *Journal of Accounting Research Utility Finance and Digital Assets*, 1(3), 195-202. <https://doi.org/10.54443/jaruda.v1i3.28>
- Al-Hawatmeh, O. M., Aladwan, M., Alsinglawi, O., & Awad, S. S. (2025). Comparison of the Stability and Presentation of Revenues During the Application of IAS 18 and After the Application of IFRS 15: Evidence From Jordanian Services and Industries Sectors. *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies*, 8(3), 130-137. <https://doi.org/10.53894/ijirss.v8i3.6444>
- Azhar, Z. (2022). Does Applying IFRS 15 Affect the Quality of Earnings of Cambodian-Listed Companies? *Jafess*, 7(2), 13-28. [https://doi.org/10.62458/jafess.160224.7\(2\)13-28](https://doi.org/10.62458/jafess.160224.7(2)13-28)
- Brink, S., & Steenkamp, G. (2023). An IFRS Decision Heuristic—A Model for Accounting for Credit Card Rewards Programme Transactions. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(3), 169. <https://doi.org/10.3390/jrfm16030169>
- Chen, J. W. (2024). The Impact of IFRS 15 on Revenue and Earnings Quality: Evidence From China. *Asian Review of Accounting*, 33(3), 523-546. <https://doi.org/10.1108/ara-07-2024-0220>
- Çollaku, B., Ahmeti, S., & Aliu, M. (2021). IFRS 9 Transition Effect on Financial Stability of Kosovo Commercial Banks. *Prizren Social Science Journal*, 5(1), 1-10. <https://doi.org/10.32936/pssj.v5i1.191>
- Dameski, S., & Trajkovska, O. G. (2025). Implementation of IFRS 16 and Its Effect on Earnings Management. *Journal of Economics*, 10(1), 43-53. <https://doi.org/10.46763/joe2510143d>
- Dib, D., & Feghali, K. (2021). Preliminary Impact of IFRS 9 Implementation on the Lebanese Banking Sector. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 20(3), 369-401. <https://doi.org/10.24818/jamis.2021.03001>
- Duuren, R. v., & Hoeven, R. t. (2022). Revenue Recognition Disclosure Quality in the Financial Statements of Dutch Construction Companies. *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 96(11/12), 443-456. <https://doi.org/10.5117/mab.96.95638>
- Goncharov, I., Novotny-Farkas, Z., & Pizzo, C. (2025). Accounting Policies, Distribution Rules, and the Financial Performance of Central Banks. 61-94. https://doi.org/10.1007/978-3-031-73549-3_3
- Gs, A. D., Istanti, E., Zuhro, D., Susanti, R., Sanusi, R., Sutini, S., & Kusumonegor, B. (2022). Comparisional Analysis of Banking Financial Performance Before and After Adopting IFRS. *International Journal of Economics and Management Research*, 1(3), 09-16. <https://doi.org/10.55606/ijemr.v1i3.37>
- Hien, N. N. (2022). The Effects of Real Estate Business on Revenue Accounting in Vietnam's Real Estate Enterprises. *Ho Chi Minh City Open University Journal of Science - Economics and Business Administration*, 14(1), 76-83. <https://doi.org/10.46223/hcmcoujs.econ.en.14.1.2556.2023>
- Idris, M., Ahmad, A., Nimer, K., & Hassanein, A. (2025). Unraveling the Impact of IFRS 9 Expected Credit Loss Model in the Banking Sector: An Event Study Analysis. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. <https://doi.org/10.1108/jfra-12-2024-0984>
- Ismail, B. Y., & Khalid, N. W. (2024). The Effect of Applying IFRS 15 on the Income Statement: An Apply Study on Al-Khayate Al-Hadytha Firm. *Humanities Journal of University of Zakho*, 12(1), 156-164. <https://doi.org/10.26436/hjuoz.2024.12.1.1334>
- Juszczuk, S., Bartosiak, W., Juszczuk, J., & Konieczny, R. (2023). Scope and Financial Implications of the Introduction of IFRS 9 Using the Example of a Commercial Bank. *Zeszyty Naukowe SGGW Polityki Europejskie Finanse I Marketing*(29(78)), 47-59. <https://doi.org/10.22630/pefim.2023.29.78.4>
- Levanti, D. A. (2022). Development of a Disclosure Index for Lease Accounting Policies: Evidence From Romanian Banks. *European Journal of Business Management and Research*, 7(2), 295-299. <https://doi.org/10.24018/ejbmr.2022.7.2.1383>
- Musiiti, T., Ольшевська, I. П., & Mozhna, V. (2024). Expected Credit Losses in International Banking Business. *Scientific Notes*(35), 94-113. https://doi.org/10.33111/vz_kneu.35.24.02.09.061.067
- Neilson, J. J., Wang, K. P., Williams, C. D., & Xie, B. (2024). Offsettable Derivatives and Investor Risk Assessment. *Management Science*, 70(5), 2779-2798. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2023.4831>
- Salman, A. K. (2022). The Effect of Accounting Conservatism on Information Asymmetry in Light of the Adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS 15) an Empirical Study in Iraq. *Tikrit Journal of Administrative and Economic Sciences*, 18(58, 1), 15-38. <https://doi.org/10.25130/tjaes.18.58.1.2>

- Szyska, J. (2024). Revenue Recognition Models Under International Financial Reporting Standard No. 15 and Polish National Accounting Standard No. 15. *Cip*. <https://doi.org/10.5171/2024.4455524>
- Tran, V. T., & Nguyen, H. (2023). Liquidity Creation, Bank Competition and Revenue Diversification. *Quarterly Journal of Finance*, 13(03). <https://doi.org/10.1142/s2010139223500076>
- Vasilyeva, A. (2021). Approaches to Modelling Exposure at Default for the Entire Life of the Asset. *Financial Journal*, 13(4), 91-109. <https://doi.org/10.31107/2075-1990-2021-4-91-109>
- Widyatini, I. R., & Sasmita, R. P. H. (2021). Off-Balance Sheet Analysis Toward Risk-Adjusted Performance. *The Indonesian Journal of Accounting Research*, 24(01). <https://doi.org/10.33312/ijar.508>
- Wyk, M. v., & Coetsee, D. (2020). The Adequacy of IFRS 15 for Revenue Recognition in the Construction Industry. *Journal of Economic and Financial Sciences*, 13(1). <https://doi.org/10.4102/jef.v13i1.474>
- Нашкерська, Г. (2023). The Effects of IFRS 15 "Revenue From Contracts With Customers" on Reflecting the Revenues of Enterprises From Operational Activities. *Scientific Bulletin of Flight Academy Section Economics Management and Law*, 8, 66-71. <https://doi.org/10.33251/2707-8620-2023-8-66-71>